

Задорожня Юлія Олександрівна
студентка юридичного факультету
Науковий керівник – к.ю.н., доцент **Голобутовський Р.З.**
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

В переважній більшості випадків судово-психологічна експертиза застосовується в кримінальному процесі. Проте, використання її в адміністративному процесі є також вкрай важливим елементом для встановлення справедливого правового рішення суду.

Проблемою судово-психологічної експертизи в цілому, а також можливостей її застосування у адміністративному процесі займалися такі науковці, як М. Варій, І. Галян, Н. Клименко, А. Луцький, А. Миколенко та ін.

Судово-психологічна експертиза в адміністративному процесі, своєю метою має здебільшого діагностичний характер, тобто виявлення особливостей психіки особистості, її поведінки і діяльності [5, с. 96].

Щодо проведення експертизи, то можна виділити два аспекти: юридичний, або процесуальний; психологічний, пов'язаний із специфікою проведення саме судово-психологічної експертизи.

В кожному випадку проведення психологічної експертизи участь експерта в судовому засіданні є необхідною. Як експерт у галузі права може бути залучена особа, яка відповідає двом критеріям (ч. 1 ст. 69 КАС України), а саме: 1) має науковий ступінь (при цьому не зазначено, який саме науковий ступінь, що, з одного боку, зрозуміло, враховуючи незавершений перебіг реформ у вищій школі, а з іншого боку, дозволяє виступати в такій ролі студентові 5 курсу вищого навчального закладу, котрий вже здобув диплом бакалавра/спеціаліста). 2) є визнаним фахівцем у галузі права. Наявність наукового ступеню в особи, яка претендує на участь у судовому провадженні як експерт у галузі права, лише на перший погляд є нормативним нововведенням [2, с. 334].

Що стосується саме проведення судово-психологічної експертизи, то якщо суддя визнає необхідним її проведення на стадії адміністративного розслідування, то він повинен викликати експерта в судове засідання відповідною повісткою. Якщо дана експертиза на першочерговій стадії адміністративного розслідування не проводилася, то в даному випадку, порядок виклику повинен бути повністю ідентичний викликові експерта, що проводив дослідження на стадії адміністративного розслідування. Проте, щодо запропонованої позиції можуть виявлятися безліч заперечень, як: вид, об'єкт і предмет психологічної експертизи в цьому разі вони ще не визначені, так як певної немає ухвали про призначення судово-психологічної експертизи вона може бути проста або комплексна; або недоцільний виклик до суду конкретного експерта; також не виключається можливість, що викликаний експерт не зможе провести експертизу з визначеного суддею кола питань, так як не має відповідних знань і досвіду, у змісті судової повістки не зазначаються такі справи, відповідно через які і викликається даний експерт, – і за перелічених нами умов він не може належним чином підготуватися до потрібної експертизи.

Якщо ж експерт був залучений до судового процесу за викликом суду, то він повинен не лише бути допущений до судового розгляду справ, але й отримати від суду всі належні йому повноваження на можливість повної участі в ньому: вивчати матеріали справи, брати участь у допиті потерпілого, правопорушника, свідка відповідно до тих фактів та обставин, що мають загальне значення для даної справи і відносяться до предметів, що належать до психологічної експертизи. Вище зазначені права, експерт може використовувати лише після винесення судом ухвали про призначення судово-психологічної експертизи, в якій мають зазначатися її вид – проста або комплексна, а також питання, які постають перед експертами, – тобто, можемо сказати, що є окреслений предмет експертизи.

Актуальним сьогодні є питання про примусове проведення експертизи. Так, ніхто не може бути насильно підданий експериментальному психологічному обслідуванню. Експерти мають можливість провести експертизу і без експериментальної частини. Однак, експертиза буде неповною [2, с. 14-15].

Судово-психологічна експертиза також має і іншу сторону – технологічну. Вона являє собою застосування експериментально-психологічних, тестових методик. За допомогою яких, експерт психолог спираючись на свій професійний рівень та експертний досвід має право визначати послідовність застосування тих чи інших діагностичних методів для проведення експертизи [2, с. 15].

Отже, суд робить оцінку висновку судово-психологічної експертизи виключно на базі його внутрішнього переконання, а також матеріалів справи і вільного використання законодавства. Експертиза проводиться лише в суді і тільки для суду. Судово-психологічну експертизу можна оцінювати, як найважливіше з багатьох джерел доказів, при цьому враховуючи її в комплексі з іншими загальними доказами та посилаючись або не посилаючись на її допомогу у рішенні яке виноситься безпосередньо по справі.

Література

1. Кодекс адміністративного судочинства України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 07.02.2018 р.: (ОФЦ. ТЕКСТ). Київ: Паливода А.В., 2018 236 С.
2. Гетманцев М. Правова природа висновку експерта в галузі права. Підприємництво, господарство і право. Київ, 2018 . С. 333-337.
3. Костицький М.В. Особливості проведення судово-психологічної експертизи в адміністративному процесі / *Науково-інформаційний вісник. Серія «Право»*. 2013. Випуск 8. С. 10-16.
4. Луцький М.І. Застосування психодіагностичних методів судово-психологічної експертизи в адміністративному процесі: *Збірник наукових статей*. 2013. С. 95-105.

Замула Дар'я Анатоліївна

студентка юридичного факультету

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Рибалкін А.О.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОХОРОНА КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Конституція України обов'язково потребує спеціального правового захисту, так як згідно зі ст. 8 Конституції України вона має найвищу юридичну силу та закріплює найважливіші політико-правові цінності суспільства.

Необхідність охорони найважливішого закону у кожній країні виникла одночасно з виникненням перших конституційних актів. Україна не є виключенням. На думку вчених, стабільність конституційного ладу залежить від дотримання усіх законів, тим паче Основного – це Конституції України. Тому охорона і потрібна, щоб забезпечити стабільність в політичній, суспільній, економічній, духовно-культурних сферах життя.

Які ж варіанти інтерпретації охорони конституції існують в літературі? Найпоширенішим серед науковців є підхід, відповідно до якого розмежовуються поняття «охорона конституції» і «правова охорона конституції», тобто мова йде про широкий та вузький підходи до інтерпретації охорони конституції. Правова охорона конституції і є охороною конституції у вузькому розумінні. Охорона конституції розглядається як більш широке поняття, правова ж охорона є вузьким поняттям, що включає в себе тільки юридичні засоби [3, с. 212].

Правова охорона Конституції України, у широкому розумінні, здійснюється за допомогою спеціальних юридичних способів і засобів, якими виступають нормативно-правові й організаційно-правові механізми забезпечення правової охорони Конституції України. Сукупність нормативно- і організаційно-правових механізмів правового захисту Конституції України також прийнято називати гарантіями Конституції України [2, с. 72].

Загалом правову охорону конституції можна визначити як сукупність правових засобів (гарантій), за допомогою яких забезпечується реалізація конституційних норм і дотримання режиму конституційної законності [4, с. 1].

Правову охорону конституції слід розглядати саме в трьох аспектах: з одного боку, можна вести мову про захист і охорону конституції як особливого нормативного правового акта найвищої юридичної сили, який встановлює, закріплює і регулює найбільш важливі суспільні відносини з метою недопущення частих і необґрунтованих її змін; з іншого – про інституційне забезпеченні юридичного верховенства Основного закону як спеціалізованим органом конституційного контролю, так і другими, спеціально уповноваженими на це державними інститутами; з третього – про забезпечення внаслідок такої охорони стамобільності і незмінності громадських відносин, основи яких вона закріплює і регулює: принципів конституційного ладу, прав і свобод людини і громадянина, конституційно-правових принципів організації і функціонування держави і органів публічної влади і т.п [1, с. 33].

Тому, для забезпечення охорони конституційного ладу держави, конституційних принципів і